

واکنش‌ها به گزارش هم‌میهن از ماجرای تعرض به دانش‌آموزان مدرسه‌ای در شهری

ورود دادستانی و سازمان بازرسی به پرونده

انتشار گزارش روزنامه هم‌میهن درباره تعرض یک معلم به دانش‌آموزان یکی از مدارس پسرانه در دولت‌آباد شهری، واکنش دستگاه‌های قضایی را هم به دنبال داشت و تاکنون طبق اعلام یکی از رسانه‌ها، معلم خاطی از سوی دادستان شهری احضار شده است.

شامگاه شنبه، دادستانی عمومی و انقلاب شهرستان ری هم از پیگیری جدی و قاطع موضوع تعرض به دانش‌آموزان در این شهرستان خبر داد. به گفته محمدمهدی رحیمی، به‌محض اطلاع از موضوع و در راستای مفاد ماده ۳۰ قانون فوق، پرونده‌ای با این موضوع در دادسرای عمومی و انقلاب شهرستان ری تشکیل شد. از سوی دیگر، فرماندار ویژه شهرستان ری هم خواستار عزل فوری مدیر آموزش‌وپرورش ناحیه ۱ شهری و معرفی شخص جایگزین شده است. بیژن سلیمان‌پور در واکنش به این موضوع، از ورود فوری و قاطع خود به این پرونده خبر داد و خواستار برخورد جدی با متخلفان شد. او گفته است که پس از بررسی‌های لازم و در پی هماهنگی‌های صورت گرفته، در تماس با مدیرکل آموزش‌وپرورش شهرستان‌های استان تهران، خواستار عزل فوری مدیر آموزش‌وپرورش ناحیه مربوطه شده و معرفی شخص جایگزین نیز در دستور کار قرار گرفته، اما تا امروز این اتفاق رخ نداده است. علاوه بر این، سازمان بازرسی کل کشور هم در جریان این پرونده قرار گرفته و به این ماجرا ورود کرده است. روز گذشته نیز حسین صادقی، رئیس مرکز اطلاع‌رسانی آموزش‌وپرورش در گفت‌وگو با ایسنا، تعرض به دانش‌آموزان را تایید کرد و گفت: «موضوع به هیئت تخلفات از جاع و معلم خاطی لغو قرارداد شد. در صورت لزوم نیز پیگیری قضایی توسط وزارتخانه هم صورت می‌گیرد.» تنسین به نقل از آموزش‌وپرورش اعلام کرده است که ترک‌فعل احتمالی مدیر مدرسه و مدیر منطقه آموزش‌وپرورش نیز در حال بررسی قضایی است و معلم خاطی، روز جاری از سوی دادستان شهری احضار شده است. البته هنوز هیچ‌کدام از مدیران در آموزش‌وپرورش همچون مدیر مدرسه مربوطه یا مدیر آموزش‌وپرورش منطقه یک شهری برکنار نشده‌اند. طبق اعلام این وزارتخانه، چهار دانش‌آموز در این حادثه مورد آزار قرار گرفته‌اند که یکی از آن‌ها اهل افغانستان بوده است؛ در حالی که این آمار صحت ندارد و حداقل شش خانواده در گفت‌وگو با هم‌میهن، تعرض به فرزند خود را در این مدرسه تایید کرده‌اند و تعداد دانش‌آموزان افغانستانی مورد تعرض قرار گرفته نیز سه نفر است. باامداد دوشنبه نیز خبرگزاری فارس، گفت‌وگویی با سعید فراهانی، مدیر روابط عمومی آموزش‌وپرورش شهرستان‌های استان تهران منتشر کرد که طبق آن هیئت تخلفات، تعرض به دانش‌آموزان را تایید کرده است؛ این در حالی است که تا یک‌روز پیش از انتشار این گزارش، او در پیگیری‌های روزنامه، اعلام کرده بود که این هیئت همچنان در حال بررسی ماجراست و مشخص نیست چطور در مدت ۲۴ ساعت، پرونده تا تایید تعرض هم پیش رفته، در حالی که از زمان اعلام گزارش اولیه به آموزش‌وپرورش (اولیل اسفندماه سال گذشته)، حداقل یک‌ماه‌نیم می‌گذرد و تا پیش از انتشار گزارش، پرونده بررسی نشده بود. او در ساعات اولیه انتشار این گزارش، اعلام کرده بود که موضوع تعرض به دانش‌آموزان از طریق حراست اداره کل در حال پیگیری است: «زمانی که از این موضوع باخبر شدیم، با سرعت پیگیری کردیم. اگر این موضوع ثابت شود، قطعاً به‌شدت برخورد خواهیم کرد.» این در حالی است که آموزش‌وپرورش تا امروز به برکناری این معلم اکتفا کرده است. روزنامه هم‌میهن در گزارش «تعرض به‌نام تنبیه سربازی»، جزئیاتی از آزار جسمی و جنسی دانش‌آموزان یک مدرسه پسرانه در شهری توسط معلم‌شان منتشر کرده بود؛ روایت‌هایی از زبان خانواده این دانش‌آموزان که اوایل اسفندماه سال گذشته به گوش آنها رسید و در همان روزهای اول آن را از آموزش‌وپرورش شهری پیگیری کردند. تا اواسط اسفندماه ۱۴۰۳، ۹ دانش‌آموز به مرکز مشاوره آموزش‌وپرورش شهری فرستاده شدند و تا پیش از عید امسال، برای بعضی از دانش‌آموزان دو جلسه و برای بعضی یک جلسه مشاوره روانشناسی تشکیل شد. از میان این ۹ خانواده، امکان دسترسی به هشت خانواده وجود داشت و شش نفر از مادران دانش‌آموزان این مدرسه به «هم‌میهن» از تعرض به فرزندشان گفتند. روایت مادران شش دانش‌آموز این مدرسه، مشابه یکدیگر است؛ معلم مدرسه نام آزارهایش را «تنبیه سربازی» گذاشته بود؛ گاهی بشین و پاشو، گاهی لمس اعضای خصوصی بدن با پا و گاهی آزار جنسی همراه با تهدید. او می‌دانست اگر آن چند پسر کوچک را تهدید کند، همه چیز مسکوت باقی می‌ماند. آنها از بدرفتاری‌های معلم سسرکلاس می‌گویند، از تذکراتی چندباره به مدیر مدرسه درباره اخراج پسران‌شان از کلاس مدرسه و سوءرفتارهای معلم، خانواده‌ها از پسرهای‌شان شنیده بودند که معلم سرشان فریاد می‌زد، گاهی دشنام می‌داد و بارها آنان را از کلاس بیرون کرده بود. هیچ‌کدام از این خانواده‌ها تا پایان اسفندماه شکایت قضایی انجام نداده بودند و همه منتظر پاسخی از سمت آموزش‌وپرورش بودند. طبق اعلام خانواده‌ها و خود روابط عمومی آموزش‌وپرورش شهرستان‌های استان تهران، این معلم از محل تدریس خود برکنار شده است.

گزارش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس درباره حوادث شغلی در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ نشان می‌دهد

مرگ حدود ۴ هزار کارگر در محیط کار

از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ به طور متوسط حدود ۵ حادثه در هر معدن رخ داده است

ناز محمدی

دبیر گروه جامعه

در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، سه هزار و ۸۲۶ نفر در جایی که محیط کارشان بوده، مرده‌اند؛ مرگ بر اثر حادثه ناشی از کار که در ایران بعد از تصادف‌های جاده‌ای، دومین عامل مرگ‌ومیر آدم‌هاست. این سه هزار و ۸۲۶ نفر، جزو ۸۴ هزار و ۶۲۸ نفری بوده‌اند که در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱، دچار حادثه شغلی شده، بیمه بوده‌اند و نام‌شان در بررسی‌های سازمان تأمین اجتماعی ثبت شده است. براساس آمار سازمان پزشکی قانونی در سال ۲۸۰۱۴۰۰ هزار و ۱۲۷ و در سال ۱۴۰۱، ۲۶ هزار و ۷۴ مورد از معاینات پزشکی، مربوط به معاینات مصدومان ناشی از حوادث کار بوده است.

اینها آمارهایی است که به تازگی در پژوهش جدید مرکز پژوهش‌های مجلس بررسی شده است؛ پژوهشی که با عنوان «بررسی حوادث ناشی از کار و حقوق اجتماعی کارگران معدن با تمرکز بر حادثه معدن طیس» انجام شده و شامل جزئیاتی است که شرایط این روزهای کارگران را به‌ویژه در معدن، بهتر نشان می‌دهد. با هر بار ریزش، گازگرفتگی و کم آمدن اکسیژن در معدن ایران، اعلام نظر درباره کارگران، زندگی و مرگ‌های بی‌دری‌شان در کارگاه‌های زیر زمین و روی زمین شدت می‌گیرد. براساس آمار سازمان بین‌المللی ILO سالانه نزدیک به سه میلیون نفر در جهان در اثر حوادث و بیماری‌های ناشی از کار جان خود را از دست می‌دهند. این سازمان برآورد کرده است که ۳۹۵ میلیون نفر کارگر در سراسر جهان، صدمات غیرکشنده ناشی از کار را متحمل شده‌اند. ترکیب مرگ‌ومیرهای ناشی از کار در جهان نشان می‌دهد که از بین مجموعه عوامل تأثیرگذار، بیماری‌های جسمی و روانی بخش قابل توجهی از مرگ‌های ناشی از کار را تشکیل داده‌اند و صدمات ناشی از کار هم سه‌م ۱۱ درصدی از مرگ‌ها را به خود اختصاص داده است. در ایران، تعداد حادثه‌دیدگان شغلی تحت پوشش سازمان تأمین اجتماعی کشور براساس آمار رسمی منتشرشده توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در سال ۱۴۰۱، ۲۸۰ هزار و ۷۳۴ مورد بوده است که از این تعداد ۳۷ هزار و ۱۷۳ نفر بهبودی کامل، ۳۶ نفر ازکارافتاده کلی، ۶۴ نفر ازکارافتاده جزئی، ۴۵۵ نفر فوت و ۱۰۰۶ نفر هم غرامت نقص عضو دریافت کرده‌اند. آمار سازمان پزشکی قانونی درباره فوتی‌ها در حوادث کار اما متفاوت و نشان‌دهنده کار غیررسمی کارگران در ایران و بیمه نبودن تعداد زیادی از آنهاست؛ براساس اعلام این سازمان، ۱۹۰۰ نفر بر اثر حوادث شغلی مرده‌اند، در حالی که سازمان تأمین اجتماعی این تعداد را درباره بیمه‌شدگان اعلام کرده و آن را ۴۵۵ نفر در سال ۱۴۰۱ دانسته است.

هرسال، پنج حادثه در هر معدن

پژوهش اخیر مرکز پژوهش‌های مجلس که با تاکید بر حوادث در معدن ایران انجام شده، نشان می‌دهد از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰، هشت هزار و ۴۹۱ حادثه در معدن ایران اتفاق افتاده؛ یعنی به‌طور متوسط حدود پنج حادثه در هر معدن، سال ۱۴۰۰ بیشترین

حوادث معدن مربوط به معدن سنگ آهن با ۳۹۰ مورد و زغال سنگ با ۳۶۸ مورد بوده است. هرچند در سال ۱۳۹۷ متوسط نرخ رشد سالیانه نسبت افراد حادثه‌دیده به کارکنان، کاهش منفی ۲۱ درصدی وجود داشته اما در سال بعد رشد حدود ۱۳ درصدی افراد آسیب‌دیده رخ داده است. در سال‌های بعد یعنی ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ اما نسبت افراد آسیب‌دیده به کارکنان کاهش یافته است. براساس گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در سال ۱۴۰۰، حوادث معدن در ایران ۲/۳ درصد کل حوادث ناشی از کار در این سال را تشکیل می‌دهد و از مجموع ۴۵۵ مورد فوت ناشی از حوادث کار، حدود ۳۵ نفر، یعنی هشت درصد مربوط به حوادث معدن بوده است. در این سال ۲۷۰ معدن در ایران دچار حادثه شده‌اند و در مجموع، ۱۴۴۶ نفر از کارکنان آنها دچار حادثه شده‌اند.

در چندسال گذشته و با هر بار ریزش معدن، دلایل مختلفی برای حوادث در معدن عنوان شده است. حالا مرکز پژوهش‌های مجلس، در گزارش اخیرش اعلام کرده که استهلاک دستگاه‌های ایمنی و فنی استخراج معدن، روش‌های سنتی و غیرمکانیزه استخراج و افزایش عمق بهره‌برداری معدن در سال‌های گذشته، بالقوه قابلیت بروز و تشدید این دسته از حوادث را افزایش داده است.

از میان مجموعه حوادثی که در معدن رقم خورده، تعداد حوادث در معدن زغال سنگ در سال ۱۴۰۰ با ۳۶۸ مورد حادثه رتبه سوم بر حادثه‌ترین معدن را به دست آورده است. بنابراین معدن زغال سنگ در سال‌های اخیر جزو پر حادثه‌ترین معدن از نظر تعداد حوادث محسوب می‌شود. همچنین ۲۵/۴ درصد از افراد آسیب‌دیده در معدن در حال بهره‌برداری کشور مربوط به معدن زغال سنگ بوده، اما به‌رغم حادثه‌خیز بودن معدن نسبت به سایر صنایع، در سال ۱۴۰۱ به طور متوسط از هر معدن ۱/۸ بازرسی انجام شده است. این پژوهش در این باره به این نتیجه رسیده است که «به نظر می‌رسد در موضوع بازرسی عملکرد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در بعد کمی و کیفی ضعف‌های قابل توجهی در سطح کشور وجود دارد». حالا ابوالفضل اشرف‌ممنوری، عضو کمیته عالی حفاظت فنی وزارت کار در پاسخ به انتقاد این مرکز به «هم‌میهن» می‌گوید که در حال حاضر حدود هزار بازرسی کار و حدود سه میلیون کارگاه بیمه‌شده از سوی سازمان تأمین اجتماعی وجود دارد و به همین دلیل، هر چندسال یکبار این بازرسان می‌رسند که از کارگاه‌ها بازدید کنند: «آنها تعدد مسئولیت هم دارند مثل شکایت کارفرما و دیگر مسائل کارگاه. بنابراین نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم که بازرسان که اینقدر هم تعدادشان کم است، مدام کارگاه‌ها را بازرسی کنند.»

گول زدن بازرسان در معدن

در گزارش اخیر سازمان پژوهش‌های مجلس درباره علل حوادث ناشی از کار نوشته شده است: «بیشترین علل حوادث در معدن کل کشور در سال ۱۴۰۰ تماس با اجسام برنده، تیز، زبر، نوک تیز، دارای برجستگی یا ناهموار و در معدن زغال سنگ کشور، تصادم یا تصادف با اجسام در حال حرکت (مورد) بوده است. براساس سالتنامه آماری وزارت کار در سال ۱۴۰۱ تعداد متوفیان حوادث ناشی از کار ثبت‌شده در مراکز پزشکی قانونی بر حسب علت حادثه

۱۹۰۰ مورد بوده است.»

فعلان حقوق کارگران و کسانی که درباره حوادث در معدن ایران فعالیت می‌کنند مجموعه عواملی را در این باره مؤثر می‌دانند: ابوالفضل اشرف‌ممنوری، عضو کمیته عالی حفاظت فنی وزارت کار یکی از کسانی است که قربانیان حوادث در معدن ایران، در اصل قربانی ضعف قانون‌مداری و اجرای مقرراتند: «اما انبوهی از آیین‌نامه و دستورالعمل‌های مربوط به معدن داریم که به‌روز شده‌اند و از این نظر در بین کشورهای توسعه‌یافته پیشرویم اما نه کسی آنها را می‌خواند، نه اجرا می‌کند. قانون‌مداری دست‌وپاگیر کارهای عملیاتی است. یکی از مشوق‌هایی که معدن داران را به رعایت اصول ایمنی تشویق و ترغیب می‌کند، ارائه تسهیلاتی است که شرکت‌های بیمه‌ای در اختیار آنها قرار می‌دهد. در همه مشاغل و کارگاه‌ها به پشتوانه بسته‌های حمایتی بیمه‌ای، کارفرمای ماهر به سمت پرداخت بیمه می‌رود. در واقع کارفرما با خرید بیمه، اینکه تجهیزات ایمنی و افراد متخصص در این زمینه را در اختیار ندارد، از سسر خودش باز می‌کند. چه معدن طیس و چه دامغان و بقیه معدن، همیشه دارای یک چاشنی انفجاری‌اند که اتفاقات بدی را رقم می‌زنند. ما می‌توانیم بسته‌های بیمه‌ای را تبدیل به فرصت کنیم؛ شرکت‌هایی که بیمه‌ها را تخصیص می‌دهند باید در ساختار صدور بیمه‌نامه‌هایشان بحث‌های نظارتی /کنترلی را بگنجانند. باید کارشناس بیمه را بفرستند تا کارگاه یا پروژه را بازدید کند و نسبت به احتمال شدت خطر، بیمه‌نامه صادر کند. اما ما شاهدیم در روزی که کارشناس برای ارزیابی به کارگاهی سر می‌زند، کارفرما تجهیزات امداد و نجات و کفش و کلاه حتی فر می‌کند تا کارشناس بیمه را گول بزند. بعد هم تجهیزات را جمع می‌کنند و تمام.»

او می‌گوید که باید شرکت‌های بیمه‌ای در ساختارها و کنترل‌هایشان پیش از صدور بیمه‌نامه و در حین برنامه‌های اجرایی تا پایان زمان بهره‌برداری یک معدن، نظارت‌های ایمنی را انجام دهند: «آنها باید موظف باشند بازدیدهای کنترلی در هر پروژه‌ای را در تمام مدت بیمه‌نامه در دستور کار داشته باشند و به‌محض شاهد بودن تخلف، در بیمه‌نامه کارفرما توقف ایجاد شود و به وزارت کار گزارش کنند تا کار غیرایمن را متوقف کنند. شرکت‌های بیمه‌ای در این باره می‌توانند با سازمان‌های مردم‌نهادی که در زمینه ایمنی بهداشت کار می‌کنند، همکاری کنند و افراد متخصص را در این زمینه به کار بگیرند. اگر این اتفاقات بیفتد، شاید شاهد کم‌شدن حوادث معدنی باشیم.»

به گفته او، بیشتر معدن دولتی، به پیمانکاران بخش خصوصی تحویل داده می‌شوند: «معدن گل‌گهر، مس سرچشمه و دیگر معدن دولتی، ۵۰ پیمانکار دارد. این پیمانکاران با تهدید کارفرما یک سری تمهیدات ایمنی را رعایت می‌کنند ولی یک حفاظ اطمینان برای خودشان ایجاد کرده‌اند. به این معنی که هر وقت کار از دستش در برود، بیمه خسارات را پوشش دهد. طبق مشاهدات خود من درباره ایمنی، گلوگاه ایجاد و کنترل ایمنی همین شرکت‌های بیمه‌ای شده‌اند. افراد زنده‌ای درباره بحث ایمنی به کار گرفته شده‌اند اما کارفرما در واقع فقط با پرداخت بیمه، خسارات واردشده به پروژه‌شان را پرداخت نمی‌کنند. کفش، کلاه و وسایل کار مواردی است که قانون مشخص کرده و باید حداقل سالی چندین

عکس: ایرنا